

УДК 021:023

Оксана Клименко,

канд. іст. наук, доцент, ст. наук. співробітник
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

РІЗНОВИДИ СПІВПРАЦІ УКРАЇНСЬКИХ БІБЛІОТЕК В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

У статті проаналізовано різновиди співпраці українських бібліотек в умовах перетворень, що виникають під впливом вимог часу і розвитку інформаційних технологій у бібліотечно-інформаційній сфері. Визначено їхні особливості та роль у процесі реалізації головних завдань бібліотек у формуванні національного інформаційного простору.

Ключові слова: інформаційне суспільство, інформаційні ресурси, бібліотека, співпраця, міжнародне співробітництво, інтеграція, партнерство, кооперація, координація, консолідація.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У процесі еволюції суспільства інформація, як його основний складник, перестає носити суто економічні характеристики і набуває комунікаційної сутності. Як наслідок, змінюється її характер, система суспільних відносин, модифікується сфера економічних зв'язків, створюються передумови для перебудови всього матеріального та духовного життя суспільства. Перехід до глобального інформаційного суспільства набуває вигляду сукупності національних інформаційних інфраструктур, які базуються на активізації обміну інформацією та знаннями. Одним із визначальних факторів успішного соціально-економічного розвитку країни є доступ до інформації. Сучасна бібліотека – провідний центр соціальних комунікацій та поширення інформації, ключовий інтегруючий елемент національного інформпростору. Переломним моментом еволюції стратегічної місії сучасної бібліотеки – інтелектуальної скарбниці для теперішнього і майбутнього поколінь – є всебічний розвиток та запровадження усього спектру співпраці як спільної з ким-небудь діяльності для досягнення мети. Серед найприйнятніших різновидів співпраці у бібліотечно-інформаційній царині України нами виділено співробітництво – взаємодія – партнерство – інтеграція – кооперація – координація – консолідація.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що процеси глобалізації в економічній, соціальній, культурній царинах та активне використання комп'ютерних технологій в усіх сферах людського життя створили нові можливості для накопичення інформації і швидкого її обміну величезними масивами. Модернізація національного науково-інформаційного простору вимагає прискорення реформування стандартів, відновлення цілісності загальнонаціонального культурно-комунікаційного простору, деформованого тривалою культурною асиміляцією. Створення інформаційного суспільства на базі інформаційно-комунікаційних технологій спонукає бібліотеки разом з інформаційними центрами, науковими установами, музеями, архівами, вишами та іншими зацікавленими учасниками науково-інформаційних комунікацій активно застосовувати оптимальні алгоритми ефективної співпраці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчив відсутність уніфікованого бачення поняття «співпраця бібліотек» та чіткого сформованого понятійно-категоріального інструментарію в даному контексті. Питання організації взаємодії в бібліотечно-інформаційній сфері, регіональні стратегії, методи організації співробітництва бібліотек розглядалися О. Барковою, О. Воскобойніковою-Гузєвою [5], Т. Вилегжаніною [4], В. Ільганаєвою [7], М. Карташовим, Є. Корніловою, Ю. Половинчак [11], В. Попиком [12–14], Н. Самохіною, В. Скворцовим, А. Трофименко [18], Г. Шемаєвою, Т. Ярошенко [20; 21] та іншими теоретиками та практиками бібліотечної справи [1–3; 9; 15; 18; 19].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми: скрупульозне вивчення україномовної наукової літератури, фахової періодики та неперіодичних продовжуваних видань бібліотечно-інформаційної сфери засвідчало, що недослідженим аспектом є визначення різновидів співпраці українських бібліотек в інформаційному суспільстві, не завжди простежується їх доцільність, результативність та продуктивність.

Мета статті – визначення різновидів співпраці українських бібліотек як ключового інтегруючого елемента національного науково-інформаційного простору в умовах формування інформаційного суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Слово – одна з головних функціонально-структурних одиниць мови, яка служить для найменування предметів, дій, процесів, властивостей [10, с. 33]. Одне й те ж саме поняття характеризується з різних сторін, виділяються нові його ознаки. Між словами, що позначають одне розгалужене поняття чи його компоненти

або різні відтінки й оцінки, встановлюються близькі зв'язки, які називають синонімічними, а слова – синонімами. Синоніми (грец. *synonymos* — «одноіменний») – це різні за звучанням слова, які мають тотожне значення або відрізняються відтінками значень. Людське мислення виробило певні поняття ознак – своєрідні узагальнення властивостей предметів і явищ, наприклад: **співпраця – співробітництво – взаємодія – партнерство – інтеграція – кооперація – координація – консолідація – колабораціонізм.** Названі різновиди співпраці, які активно використовуються вітчизняними бібліотеками, сприяють модернізації та інтенсифікації інформаційно-комунікаційного процесу. (Різновид – це окремий вид якої-небудь загальної категорії, типу, явища, що характеризується появою нових ознак, властивостей за збереження сутності.) Адже саме бібліотеки забезпечують повний технологічний цикл інтеграції, систематизації й цільового поширення підготовленої для читачів інформації, перетворення її на знанневий ресурс суспільства. Взаємодія бібліотек та бібліотечна інтеграція, що відбувається на її основі, є процесом подолання відомчої відособленості, посилення взаємозалежності бібліотечних установ різних типів і видів, виникнення й наростання елементів спільності в діяльності зумовлює застосування спектру різноманіття спільної діяльності. Результативність та продуктивність обраного різновиду співпраці українських бібліотек впливає на оптимізацію та ефективну діяльність бібліотечно-інформаційної установи в інформаційному суспільстві, головне призначення якої – надання доступу до світового інформаційного ресурсу.

Співпраця – спільна з ким-небудь діяльність для досягнення мети [16, с. 519]. Переклад у академічному «Російсько-українському словнику» російського слова «сотрудничество (совместная работа)» – співробітництво; співпраця. Тобто, іменники співпраця і співробітництво – абсолютні синоніми.

Співробітництво – форма організації праці, при якій різні люди, колективи, держави разом беруть участь у тому самому процесі. Так, С. Караванський у «Практичному словнику синонімів...» слово *співробітництво* подає, але у «Секретах української мови» наголошує, що *співробітничати* ближче до російської мови, ніж наше *співпрацювати*. Хоча і правомірно стверджувати про калькування, яке є ще одним джерелом збагачення лексичного складу мови. Калькування стає злом, якщо не береться до уваги існуюче, питомие слово. Але слово

співробітництво вписується у словотвірні моделі мови, то логічніше у конкретних випадках віддавати перевагу їй. (Словосполучення *науковий співробітник* передає офіційну назву посади, яка переважно вживається разом із найменуванням закладу, в котрому науковець працює. Без назви установи це словосполучення використовують тільки для означення вченого звання – старший науковий співробітник).

«Бібліотеки України є базовим елементом культурної, наукової, освітньої, інформаційної інфраструктури країни. Вони важливі для розвитку інформаційної та мовної культури суспільства, патріотичного, правового та екологічного виховання, формування стійкого інтересу до вивчення та розуміння національної історії та культури. Бібліотеки сприяють розбудові читаючої та мислячої нації. В умовах глобального інформаційного середовища для всіх сфер бібліотечної галузі – практики, науки, освіти, управління – велику роль відіграє міжнародне співробітництво. Воно важливе для запровадження міжнародних стандартів бібліотечно-інформаційної діяльності, обміну бібліографічними даними, електронної доставки документів, міжнародного книгообміну, корпоративної каталогізації та створення баз даних, реалізації спільних науково-дослідних проєктів ...» [17].

Відмінності між співпрацею і взаємодією чітко викладені у статті «Collaboration vs. Cooperation» доктора Іцхака Адізеса Кальдерона (innovations.com.ua). Співробітництво (collaboration) – це командна співпраця, коли люди працюють разом над спільною справою і вчаться один у одного. Для досягнення співпраці повага і винахідливість є необхідними умовами, але вони не є достатніми. Позитивний і сприятливий клімат також є необхідним для навчання один в одного. Для цього структурованого і системного процесу обговорення не потрібно. Потрібен лише сприятливий клімат для динаміки співпраці. Взаємодія (cooperation) зосереджена не на процесі прийняття рішень, для якого необхідна співпраця, а на реалізації прийнятого рішення. Для реалізації рішення, яке спричиняє певні зміни, спільність інтересів між усіма сторонами, є вкрай необхідною. Взаємодія відбувається, коли є спільні інтереси, або коли спільні інтереси простежуються у довгостроковій перспективі. Цей процес вимагає віри і довіри. Тобто, для співпраці потрібна повага, а для взаємодії – довіра. Довіра і повага, співпраця і взаємодія необхідні для управління змінами без руйнівних конфліктів, тобто для прийняття ефективних рішень та їхньої ефективної реалізації [8].

У новому тисячолітті взаємодія бібліотек здійснюється з метою розвитку загального інформаційного і культурного простору відповідно до сучасних тенденцій демократизму, професійної солідарності, підтримки добросусідських відносин, дружби і миру. Співробітництво в галузі бібліотечної діяльності є неодмінною умовою подальшого розвитку країн на фоні поглиблення економічних, культурних, політичних, освітніх взаємин. (Для характеристики саме цього різновиду співпраці в українській мові використовують словосполучення «міжнародне співробітництво», яке виконує номінативну (знакову) функцію в реченні й поза ним).

Міжнародне співробітництво – це шлях до якісних і всебічних змін, тому держава сприяє розширенню міжнародного співробітництва в бібліотечно-інформаційній сфері. Бібліотеки зі статусом юридичної особи мають право укладати договори про співробітництво з бібліотеками інших держав відповідно до законодавства. Стаття 31 Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» чітко регламентує основні напрями міжнародного співробітництва в бібліотечній справі: «проведення спільних наукових досліджень; організація міжнародних конференцій, симпозіумів, конгресів та інших заходів; участь у роботі міжнародних організацій; документо-обмін; спільна видавнича діяльність» [6].

Розвиток міжнародного співробітництва в бібліотечно-інформаційній сфері є одним із чинників успішного входження бібліотечно-інформаційного ресурсу у світову систему. Сучасні бібліотеки у світовому інформаційному просторі розвиваються як інформаційні центри суспільства, що реалізують нові можливості в умовах розширення кооперації в бібліотечній справі стосовно вирішення чільного завдання бібліотек – удосконалення доступу до інформаційних ресурсів. Результатом цього є розвиток корпоративних бібліотечних мереж у різних регіонах світу. Вплив загальних тенденцій розвитку міжнародного співробітництва на бібліотечну сферу виявляється в бібліотечній кооперації, яка базується на організаційному принципі – корпоративності (об'єднаного і розподіленого електронного бібліотечного ресурсу) і технологічному принципі – мережевої інтеграції, що передбачає використання телекомунікаційних, зокрема інтернет-технологій [1].

Перспективним напрямом подальшого розвитку інформаційного сервісу є партнерська взаємодія між бібліотечними установами. **(Партнерство** (англ. – partnership) ґрунтується на об'єднанні (зазвичай пайовому) майна різних власників, які несуть відповідальність за свої

зобов'язання.) Будь-яка модель розвитку бібліотеки передбачає активне використання партнерства, серед основних його видів виокремлюємо: галузеве партнерство (бібліотека-бібліотека); міжсекторальне партнерство (бібліотека та заклади культури, науки, освіти, бізнесу), громадські об'єднання, творчі спілки та ін.); міжнародне партнерство (галузеве та міжсекторальне); партнерство із державними органами влади (законодавчою та виконавчою гілками), особливо із міністерствами та відомствами, що мають у своєму підпорядкуванні бібліотеки. Сьогодні бібліотека шукає нові підходи до співробітництва, розвитку сучасного мислення, оперативного реагування на основні події. Бібліотека стає основним каналом, через який все більше представників різних верств населення приєднується до процесу співпраці, тут консолідується громадськість за соціальними проблемами, і це є дуже важливим для розвитку партнерства і становлення громадянського суспільства.

«Взаємодія бібліотек України розвивається дедалі активніше, причому діяльність бібліотек-партнерів відбувається без зміни юридичного статусу, штатного розпису і додаткових фінансових витрат. Однак участь у корпоративних об'єднаннях накладає на партнерів деякі зобов'язання. Перш за все, це підтримка належного техніко-технологічного рівня (інтернет-зв'язок, наявність сучасної автоматизованої системи, організація АРМів). По-друге – дотримання чинних корпоративних правил (стандартів, інструкцій) і виконання роботи у визначені терміни» [4].

Важливою умовою створення бібліотечного сегменту національного інформаційного простору у сучасній бібліотечній практиці є інтеграція бібліотек, тобто суб'єкти інформаційно-комунікаційної взаємодії у процесі об'єднання і узгодження ресурсів, насамперед, вирішують завдання їх раціональної організації. (Інтеграція (лат. *integrum* – ціле, лат. *integratio* – відновлення) – це процес об'єднання будь-яких елементів (частин) в одне ціле, процес взаємозближення й утворення взаємозв'язків). Негативні фактори, які перешкоджають розвитку інтеграційних процесів у бібліотечно-інформаційній сфері України: слабка матеріально-технічна база; кошти; проблеми кадрового забезпечення; використання різних АБІС (або їхня відсутність); несумісність форматів електронних бібліографічних записів; відсутність єдиного державного координаційного, методичного, науково-дослідного центру з питань бібліотечно-інформаційної діяльності. Процес співпраці бібліотек – процес історичний: від елементарних, нерегулярних, невпорядкованих зв'язків і відносин між окремими

бібліотеками – до внутрішньовідомчих, галузевих і міжвідомчих, від співпраці з окремих напрямів – до комплексної взаємодії, що призводить до інтеграції бібліотек різних відомств на основі спеціалізації, централізації, координації та кооперування їх діяльності.

Координація (англ. – *coordination*) передбачає узгодження планів роботи бібліотек із визначенням конкретних напрямів діяльності та її розмежуванням, а кооперація – більш складна форма координаційних взаємозв'язків. Її підґрунтям є використання ресурсів та можливостей учасників (бібліотечно-інформаційних центрів, наукових установ, організацій, освітніх закладів тощо) з метою оптимального забезпечення на загальнонаціональному та міжвідомчому рівні доступу до світових інформаційних ресурсів.

Завдяки налагодженню координації бібліотеки різних відомств зможуть активно розвивати новітні форми інтеграції, опрацювання й поширення інформації, дистанційного обслуговування установ і користувачів, цільового інформаційного забезпечення пріоритетних напрямів наукових досліджень [12]. Саме розвиток координації й кооперації сприяє інтеграції діяльності бібліотек на вищому рівні – корпоративному. Він передбачає створення для цих закладів умов для представлення ними якісного інформаційного продукту з використанням новітніх інформаційних технологій, модернізацією управління бібліотечними ресурсами, формуванням нового інформаційного середовища [7].

Кооперація – універсальний механізм співпраці бібліотек, насамперед, у царині формування єдиного інформаційного простору на основі об'єднання і взаємовикористання ресурсів. (**Кооперація** (лат. – *cooperatio*) – це форма організації діяльності людей і організацій для спільного досягнення загальних цілей або задоволення потреб. Кооперація об'єднує в собі економічну діяльність і суспільний рух.) У практиці бібліотечної справи найважливішим напрямом є інтеграція і спільне використання інформаційно-матеріальних ресурсів, тобто виробнича кооперація, якій притаманні такі організаційні форми: міжбібліотечний абонемент (МБА); об'єднання на основі спеціалізації фондів за критерієм частоти їх використання, що припускає створення і спільну експлуатацію репозитарних сховищ; об'єднання бібліотек на основі спеціалізації фондів за тематичним або галузевим критерієм (розподілена бібліотека). Це потрібно не стільки з метою економії фінансових і технічних засобів, скільки через необхідність обміну інформацією та створення єдиного

інформаційного простору, бібліотеки сьогодні повинні розв'язувати проблему координації й кооперації своєї діяльності та створення корпоративних бібліотечних систем. Створення і використання національного електронного інформаційного ресурсу, що позитивно впливає і на покращення іміджу вітчизняних бібліотек, спонукав до корпоративної взаємодії. (**Корпорація** (лат. corporati – формування в організмі) згідно чинного законодавства визнається договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації).

Основне соціально-культурне призначення бібліотечних корпорацій та консорціумів полягає в збагаченні інформаційних ресурсів кожної бібліотеки через взаємообмін інформацією, допомозі в модернізації та оптимізації управління бібліотечними ресурсами. Виділяють дві форми корпоративної роботи бібліотек: регіональні корпорації, в основу яких покладені загальні інтереси бібліотек, розміщених в одному регіоні, і тематичні корпорації, що використовують переваги спільного застосування документів та інформації певної тематичної спрямованості. Застосування обох форм корпоративності, як універсального технологічного механізму міжбібліотечної співпраці, може використовуватись у різних циклах бібліотечно-інформаційної діяльності: комплектуванні, каталогізації, інформаційному забезпеченні, бібліотечному обслуговуванні. Залежно від рівня інтеграції бібліотечної корпорації її учасники застосовують наперед обумовлені форми взаємодії, серед яких обмін адресно-довідковими даними, корпоративна каталогізація літератури, допомога в ретроконверсії фондів, електронна доставка документів, координація комплектування. Посилення консолідуючої ролі бібліотек у суспільстві, їхній позитивний вплив на розвиток соціальних процесів і вітчизняної культури у всьому різноманітті її взаємозв'язків безпосередньо відображається на розбудові в Україні цілісного науково-освітньо-інформаційного комплексу. У своїй діяльності українські бібліотеки керуються європейськими та кращими світовими стандартами і нормами обміну інформації задля надання якісних бібліотечно-інформаційних послуг. Пріоритетними визнані удосконалення нормативно-правової бази, яка стосується діяльності бібліотек, удосконалення та врегулювання стандартів бібліотечно-інформаційної галузі відповідно до міжнародних.

Консолідація (лат. consolidatio – об'єдную, зрощую) – об'єднання зусиль бібліотек; вид систематизації нормативно-законодавчих документів; діалектичний процес тезисно-аналітико-синтетичного моделювання інформації та знань. Консолідація – процес інтеграції інформаційних складників комунікаційного простору і стратегічна база подальшого вдосконалення бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів. Багаторівнева консолідація бібліотек та інших інформаційних структур правового інформаційно-комунікаційного простору в Україні вимагає посилення системних зв'язків між правовими бібліотеками на засадах професійних бібліотечних об'єднань; координації й кооперації діяльності бібліотек з іншими інформаційними установами та організаціями; інтеграції правових інформаційних ресурсів як сукупності всього розмаїття засобів, форм їх подання в каналах комунікації; консолідації інформації та знань як предметно-структурних одиниць у процесі бібліотечно-інформаційного забезпечення.

Важливим для консолідації національного науково-інформаційного простору є розкриття сучасного вітчизняного наукового потенціалу в наукометричних базах даних [12]. Провідні наукові бібліотечні установи України, бібліотеки та інформаційні підрозділи наукових установ та вищих навчальних закладів мають вагомий результати в інтеграції наукової інформації, а також інформаційному та науково-аналітичному забезпеченні потреб науки, освіти, культури, державного управління.

Висновки. Здійснений моніторинг україномовної наукової літератури, фахової періодики та неперіодичних продовжуваних видань бібліотечно-інформаційної сфери засвідчив активне використання для позначення поняття спільної дії, процесу, при якому люди працюють разом на інтелектуальній, науковій, або практичній діяльності: співпраця, співробітництво, взаємодія, інтеграція, партнерство, координація, кооперація, консолідація. Розглянуті модифікації співпраці вітчизняних бібліотек – центрів інтелектуального доступу до інформаційних ресурсів є свідченням реалізації потенційних можливостей успішної взаємодії у формування національного науково-інформаційного простору з метою розбудови сегментів високотехнологічного суспільства знань, інтеграції нашої держави у світовий науково-інформаційний та культурний простір.

Перспективи подальших розвідок. Розвиток інформаційних технологій корелює з розвитком інновацій, безпосередньо впливає на конкурентоспроможність національної економіки та відіграє вирішальну роль у

наукових дослідженнях та освіті в умовах суспільства знань в Україні. Відповідно, напрацьовані поколіннями бібліотечних фахівців різновиди співпраці, трансформовані сучасними комп'ютерними технологіями, що забезпечують бібліотекам принципово нову форму взаємодії, потребують детального вивчення специфіки електронної співпраці, особливості віртуальних корпорацій бібліотечних установ.

Список використаних джерел

1. *Аль Тавалбех Серхан Ахмед*. Міжнародна співпраця бібліотек на базі комп'ютерних технологій: сучасний стан та перспективи : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 07.00.08 / Аль Тавалбех Серхан Ахмед; Харківська держ. академія культури. – Харків, 2002. – 17 с.
2. *Васильченко М.* Взаємодія бібліотек у рамках створення єдиної інформаційно-бібліотечної системи «Бібліотека – XXI» / М. Васильченко // Бібліотечний форум України. – 2012. – № 1. – С. 8–9.
3. Взаємодія та партнерство бібліотек у регіональному інформаційному просторі : матеріали XV всеукр. наук.-практ. конференції (м. Харків, 11 жовтня 2012 р.) / Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка. – Х. : ХДНБ ім. В. Г. Короленка, 2013. – 286 с.
4. *Вилегжаніна Т.* Кооперація як засіб успішного функціонування бібліотек в інформаційному середовищі / Т. Вилегжаніна // Бібліотечна планета. – 2013. – № 4. – С. 4–7.
5. *Воскобойнікова-Гузєва О.* Соціальне партнерство як чинник розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України / О. Воскобойнікова-Гузєва // Бібліотечний вісник. – 2014. – № 4. – С. 3–8.
6. Закон України Про бібліотеки і бібліотечну справу. Редакція від 25.02.2016, підстава 954-19. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.
7. *Ільганаєва В.* Корпоративний рух в Україні: стан та перспективи розвитку / В. Ільганаєва // Бібліотечний форум України. – 2006. – № 2. – С. 13–15.
8. *Калдерон І. А.* Співпраця VS Взаємодія / Іцхак Адзіес Калдерон [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://innovations.com.ua/ua/blogs/mark/17587/sprivraca-vs-vzajemodiya>. – Назва з екрана.
9. *Пасмор Ю. В.* Бібліотечно-інформаційне забезпечення правової науки в Україні: напрями консолідації : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.03 / Ю. В. Пасмор ; наук. кер. Г. В. Шемаєва ; Харк. держ. акад. культури. – Харків, 2011. – 20 с.
10. *Понамарів О.* Культура слова: Мовностилістичні поради : навч. посібник / Олександр Понамарів. – Київ : Либідь, 1999. – 240 с.
11. *Половинчак Ю.* Бібліотечні консорціуми – перспектива XXI століття :

світовий досвід та вітчизняні реалії / Ю. Половинчак // Наукові праці Національної бібліотеки України В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2011. – Вип. 30. – С. 51–62.

12. *Попик В.* Бібліотеки як співтворці інтелектуального духовного піднесення України / В. Попик // Бібліотека. Наука. Комунікація : матеріали Міжнар. наук. конференції (м. Київ, 6–8 жовтня 2015 р.) : в 2 ч. Ч. 1. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада дир. б-к та інформ. центрів академії наук – членів МААН. – Київ, 2015. – С. 3–6.

13. *Попик В.* Здобутки й завдання українських бібліотек в інтеграції та поширенні ресурсів бібліографічної інформації / В. Попик // Наукові праці Національної бібліотеки України В. І. Вернадського / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2013. – Вип. 37. – С. 547–567.

14. *Попик В.* Формування національного науково-інформаційного простору: інтеграція й кооперація зусиль бібліотек, наукових установ та інформаційних центрів України // Бібліотечний вісник. – 2015. – № 3. – С. 3–12.

15. *Племнек А. И.* Интеграция и корпоративность электронных библиотек / А. И. Племнек, Н. В. Соколова // Университетская книга. – 2010. – № 12. – С. 45–49.

16. Словник української мови : в 11 томах. – Київ. – Том 9, 1978. – С. 519.

17. Стратегія розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=244956883&cat_id=24490984. – Назва з екрана.

18. *Трофименко А. А.* Кооперація как способ повышения эффективности библиотечной деятельности : дис. ... канд. пед. наук : 05.25.03 / Трофименко Антон Александрович. – Краснодар, 2005. – 152 с.; Оглавление, введение, заключение, список лит. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : URL: <http://www.disscat.com/content/kooperatsiya-kak-sposob-povysheniya-effektivnosti-bibliotechnoi-deyatelnosti>. – Заглавие с экрана.

19. *Хлебнікова А. А.* Становлення і розвиток інформаційного суспільства в умовах глобалізації : теоретико-методологічний контекст / А. А. Хлебнікова // Гілея: науковий вісник: збірник наукових праць / гол. ред. В. М. Васькевич. – Київ : Гілея, 2015. – Вип. 92 (1). – С. 170–174.

20. *Ярошенко Т. О.* Бібліотечні консорціуми : перспективи розвитку // Т. О. Ярошенко / Бібліотечний форум України. – 2006. – № 4 (14). – С. 7–11.

21. *Ярошенко Т. О.* Світова цифрова бібліотека : будемо глобальне партнерство / Т. Ярошенко // Бібліотечна планета. – 2010. – № 3. – С. 5–9.

Стаття надійшла до редакції 22.03.2016 р.

UDK 021:023

Oksana Klymenko,

Ph. D., Senior Researcher, Vernadsky National Library of Ukraine

**Types of cooperation ukrainian libraries
in the information society**

The article analyzes the types of cooperation between Ukrainian libraries in terms of changes that occur under the influence of time and requirements of information technology in library and information sector. Defined characteristics and their role in the implementation of the main tasks of libraries in the development of the national information space. In the national library and information sector is urgent international collaboration, cooperation, partnership, integration, cooperation, coordination and consolidation. The impact of the general trends of international cooperation found in library cooperation, based on the organizational principle – corporatism (combined and distributed electronic library resources) and the technological principle – network integration, which involves the use of telecommunications, including Internet technologies.

Through the establishment of coordinating libraries of various departments will actively develop new forms of integration, processing and dissemination of information, remote service agencies and users, providing information targeted priority areas of research. Main socio-cultural corporations and library consortia is to enrich the information resources each library through the mutual exchange of information, assistance in the modernization and optimization of library resources. Consolidation – the integration of information and communication space components of the strategic framework for further improvement of library and information service users. Considered modification cooperation of national libraries are evidence of potential implementation of successful interaction in the formation of national scientific information space.

Keywords: information society, information resources, library cooperation, international cooperation, integration, partnership, cooperation, coordination, consolidation.

УДК 021:023

Оксана Клименко,

канд. ист. наук, доцент, ст. науч. сотрудник

Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского

**Разновидности сотрудничества украинских библиотек
в информационном обществе**

В статье проанализированы разновидности сотрудничества украинских библиотек в условиях преобразований, возникающих под влиянием требований времени и развития информационных технологий в библиотечно-информационной сфере. Определены их особенности и роль в процессе реализации главных задач

библиотек в формировании национального информационного пространства. В отечественной библиотечно-информационной сфере актуальны международное сотрудничество, взаимодействие, партнерство, интеграция, кооперация, координация и консолидация. Влияние общих тенденций развития международного сотрудничества оказывается в библиотечной кооперации, которая базируется на организационном принципе – корпоративности (объединенного и распределенного электронного библиотечного ресурса) и технологическом принципе – сетевой интеграции, предусматривающая использование телекоммуникационных, в частности интернет-технологий.

Благодаря налаживанию координации библиотеки различных ведомств смогут активно развивать новейшие формы интеграции, обработки и распространения информации, дистанционного обслуживания учреждений и пользователей, целевого информационного обеспечения приоритетных направлений научных исследований. Основное социально-культурное назначение библиотечных корпораций и консорциумов заключается в обогащении информационных ресурсов каждой библиотеки через взаимообмен информацией, помощи в модернизации и оптимизации управления библиотечными ресурсами. Консолидация – процесс интеграции информационных составляющих коммуникационного пространства и стратегическая база дальнейшего совершенствования библиотечно-информационного обслуживания пользователей. Рассмотренные модификации сотрудничества отечественных библиотек являются свидетельством реализации потенциальных возможностей успешного взаимодействия в формировании национального научно-информационного пространства.

Ключевые слова: информационное общество, информационные ресурсы, библиотека, сотрудничество, международное сотрудничество, интеграция, партнерство, кооперация, координация, консолидация.